

Трѣвна и Къпча Кесарова из Габрово запознах се с' единого от Американскитѣ миссионери — Др. Лонг, който на скоро беше се установил в' тоя град. Др. Лонг ме услови да прѣведж на Български от Славянски Новий Завѣт за Библейското общество в' Цариград. Това общество беше натоварило Фотинова да прѣведе Старий Завѣт. Двата тия прѣвода трѣбваше окончателно да се прѣгледат и поправжт, прѣди да се печатат, от една комиссия състояща от Др. Рикс, Др. Лонг, Даскал Христодул от Самоков. Аз тоже трѣбваше да бѣдх член в' тая комиссия и това собствено ме докара в' Цариград. Но освѣн тая трудна и деликатна работа аз продължавах да издавам и “Гайда“, която редактирах до тогава от Ески джумая¹⁾, и същеврѣменно, слѣдах ход'а на народнитѣ работи. В' началото “Гайда“ беше сатирически вѣстник, насочен най вече за свѣстяване на българщината в' борбата ѝ против грѣцизм'а. Но на мене се запрѣти да издавам тоя вѣстник с' това направление и аз го обрѣнх от послѣ на чисто литературен лист. В' 1866 г. аз прѣкратах “Гайда“ и почнах да издавам “Македония“ която продължих до 1872 г. Мидхад Паша прѣкрата едва ли не с' Македония и моето съществуване. Аз останах жив, но удар'а, който ми нанесе, беше тѣй силен, што от него неможах вече да се дигна и се принудих пак да се удовж у старото си занятие — учителството — за прѣхрана.

Прѣз 1874 г. Януарий м., Екзархията, подплашена от католическата пропаганда в' Македония, която беше сполучила да привлѣче и да употреби за оржие Отца Нила, ми прѣдложи да отидж да обиколж по главнитѣ градове на тая страна, да помирж партитѣ и да съдѣйствувам да се закрѣпжт колебающитѣ в' Православието. Македония бѣше единственний кхт на нашето общо отечество с' който не бѣх запознат, тѣй що ако и миссията която ми се възлагаше да беше не само трудна, деликатна но и свързана с' риск и опасност за мене, като имах голѣмо желание да видж родната страна на Кирила и Методия — люлката на нашата книжовност — разбуджанието на която бѣше една от главнитѣ задачи на политическата ми дѣятелност, на драго сърдце приех това предложение. Вън от горѣщото ми желание да се тури край на католическата

¹⁾ Първий брой на “Гайда“ е написанъ още в' Трѣвна, прѣди покойния да замине за Джумая — *Въл. на Издателят.*